

SK:RVŠ

STUDENSKÁ KOMORA RADY VYSOKÝCH ŠKOL
STUDENT CHAMBER OF THE COUNCIL OF HEIs

6. února 2004, Olomouc

Studentská komory Rady vysokých škol

STUDIUM

Preamble

Výuka a vzdělávání studentů jsou hlavním a základním společenským posláním vysokých škol a univerzit. Je postavena na základech vědecko-výzkumné činnosti, která na univerzitách musí probíhat, a pomáhat tak rozvoji vzdělanosti celé společnosti.

Systém vysokého školství je založen na národní legislativě a plně respektuje základní práva a svobody deklarované ústavním právem České republiky, tedy zejména právo na vzdělání bez jakékoli diskriminace a právo vyjadřovat svobodně vlastní názor. Vzhledem k blížícímu se vstupu ČR do Evropské unie a s uvědoměním si jeho veškerých mezinárodních souvislostí a dopadů na vysokoškolský systém České republiky musí být české vysoké školy a univerzity dostatečně připraveny obstát v silnější konkurenci a splňovat zvýšené požadavky na kvalitu vzdělávacího procesu.

Absolventi vysokých škol musí nabyté vzdělání využít ku prospěchu nejen svému, ale i celé společnosti, na jejíž náklady je studentům vzdělání poskytováno.

My, členové Studentské komory Rady vysokých škol České republiky jako nejvyšší národní reprezentace studentů vysokých škol, jsme proto přijali tento poziční dokument.

1. Typy, formy a délka studia

Platná legislativa České republiky rozlišuje tři základní typy studijních programů, a to programy bakalářské, magisterské a doktorské. Tyto programy mohou být vyučovány prezenční, distanční nebo kombinovanou formou výuky.

Jedním z výsledků utváření evropského vzdělávacího prostoru v rámci tzv. Boloňského procesu, na němž se podílí i Česká republika, je upřednostnění a posilování strukturovaného studia, tedy studia děleného na bakalářský a navazující magisterský stupeň. Při zavádění těchto pravidel je však nutno pečlivě zvážit všechny aspekty takového kroku u jednotlivých akreditovaných studijních oborů. Ne pro všechny obory je právě tento typ studia tím nejvhodnějším.

S ohledem na lidský kapitál jako jednu z možných konkurenčních výhod České republiky je nutno podporovat všechny formy studia: tedy nejen prezenční, ale i distanční a kombinované. Školy musí bedlivě dbát a dohlížet na to, aby jejich kvalita byla srovnatelná s kvalitou oborů vyučovaných prezenční formou. Požadavky kladené na studenty v distančních a kombinovaných formách studia musí být stejně náročné.

Různé typy studijních programů mají i různou délku, která se odvíjí od jejich náročnosti apod. Studentům musí být umožněno z různých důvodů studium přerušit či prodloužit. Organizace studia musí být taková, aby přerušování studia bylo spojeno s co nejmenšími ztrátami jak pro studenta a školu, tak pro celou společnost. Vzhledem k vývoji v České republice a tendenci k pozdějšímu nástupu dětí do vzdělávacího procesu, a vzhledem k prodloužení povinné školní docházky by bylo vhodné, aby byl status studenta přiznáván studujícím o jeden až dva roky déle než do současných 26 let.

2. Studijní obory

Obory vyučované v sektoru terciárního vzdělávání musí být dostatečně diverzifikované a měly by pokrývat veškeré oblasti lidského poznání a vědění. Je nutné podporovat různost specializací a oborů vyučovaných na vysokých školách, při jejich akreditaci je však důležité přihlížet i k uplatnitelnosti absolventa, byl-li by obor příliš úzký nebo široký, a to zejména u magisterských oborů. S ohledem na to, že absolventi středních škol nemusí být dostatečně orientovaní a vyzrálí k výběru správného oboru, je vhodné využívat širšího výukového základu s možností následného výběru užší specializace.

3. Výuka a zkoušky

Studium na vysoké škole je specifickým typem vzdělání a způsob výuky zde musí být odlišný od způsobu výuky na nižších stupních studia. V rámci studia na vysoké škole musí být podporována samostatnost studentů a jejich vlastní aktivita, je nutné studenty vést k individuální i týmové systematické práci. Studenti nesmí být nuceni pouze zvládat určité množství teoretických poznatků, musí být vedeni zejména k porozumění souvislostem a vztahům mezi jednotlivými poznatky, a také v co možná největší míře trénování ve schopnosti nabyté znalosti a dovednosti prakticky uplatnit. Ve výuce by se školy měly snažit zprostředkovávat studentům i ty nejnovější poznatky vyučovaného oboru získané na základě vlastního nebo cizího výzkumu. Výuka a veškeré další dění na vysokých školách musí plně respektovat právo všech na vyjádření vlastního názoru, akademické prostředí by mělo navíc pluralitu názorů podporovat a vytvářet podmínky pro svobodné rozhodování. Je nepřijatelné, aby studenti byli při výuce a u zkoušek jakkoli poškozeni za vyjádření vlastních názorů. Výukový proces ve školách by neměl být statický, měl by se dynamicky rozvíjet a využívat moderních komunikačních i jiných technologií, které umožní nejen pedagogický proces zefektivnit a zvýšit jeho kvalitu, ale také překonat některá kapacitní nebo jiná omezení vysokých škol.

Výuka na vysokých školách je uskutečňována formou přednášek a cvičení. Ty by měly probíhat v nejmenším možném počtu studentů, aby byl umožněn individuální přístup pedagogů ke studentům. Student má právo na výběr vyučujícího, je-li daný předmět vyučován více pedagogy. Toto právo musí být vždy a na všech školách respektováno. Student musí mít také právo znát jména zkoušejících a složení komisí u běžných, bakalářských i státních zkoušek.

Studentům musí být nabízeno několik termínů na složení zkoušky, z nich minimálně dva řádné termíny, z nichž si student bude moci vybrat. Student má při řádně odůvodněné neúčasti na řádném termínu právo na náhradní termín složení zkoušky či zápočtu. Ze zkoušek musí mít studenti možnost se odhlásit, a to v takovém časovém předstihu před konáním zkoušky, aby to nepoškozovalo zájmy studenta ani zájmy školy nebo fakulty.

4. Věda a výzkum ve studiu

Věda a výzkum na univerzitních vysokých školách významně podporuje udržení a růst kvalifikace pedagogických pracovníků, a měla by se proto maximálně rozvíjet. I studentům by měla být umožněna účast na vědeckých a výzkumných projektech odpovídajících jejich znalostem a dovednostem, a to na všech stupních studia, pokud o ni projeví zájem. Na vyšších stupních studia by pak věda a výzkum měly být přímou integrální součástí studia. Takové zapojení do

vědeckovýzkumné práce umožní studentům i univerzitám efektivně využít potenciálu studentů ku prospěchu celé společnosti. Student účastníci se vědeckovýzkumných projektů nad rámec studovaného studijního programu by měl být za tuto práci náležitě ohodnocen.

Univerzity by měly ve vědě a výzkumu vzájemně spolupracovat, a to nejen v rámci České republiky, ale i mezinárodně, a využívat tak veškerých možných synergických efektů takové spolupráce.

5. Kreditní systémy, prostupnost studia a mobilita

Vysokoškolské vzdělání není jen sumou teoretických poznatků, metod a přístupů, ale jeho nedílnou součástí je i všeobecné poznání a rozhled. Organizace způsobu studia na vysokých školách a univerzitách musí vytvářet podmínky pro horizontální i vertikální prostupnost škol a oborů. Musí umožňovat mezioborové i vnitrooborové přestupy studentů v rámci jednotlivých škol i mezi nimi, a stejně tak jejich krátkodobé i dlouhodobé studijní pobyty na jiných vysokých školách v České republice i v zahraničí. Změny oboru či školy musí být prováděny tak, aby byly pro jejich účastníky a pro společnost co nejméně nákladné, a to nejen finančně. V maximálním objemu by měly jednotlivé univerzity, které přijímají přestupující studenty, uznávat jejich předchozí studia nebo jejich absolvované části. Musí existovat efektivní možnost srovnání jednotlivých studií, jejich částí nebo jednotlivých vyučovaných předmětů. Školy musí podporovat zavádění kreditního systému a ECTS, musí to však provádět uváženě a smysluplně. Je nutné přesně definovat hodnotu jednoho kreditu, jeho náročnost a obsah.

Vysoké školy a univerzity by měly mít zájem na spolupráci se zahraničními školami nejen v oblasti vědy a výzkumu, ale také v oblasti studia. V co nejširším objemu by měla být podporována mobilita studentů i akademických pracovníků. Vzhledem k vysoké finanční náročnosti studijních pobytů v zahraničí může být mobilita vyučujících určitou náhradou pro ty studenty, kteří nevycestují. Pobyty vyučujících v zahraničí také díky výměně názorů a poznatků podporují udržení a zvyšování kvality na vysokých školách. Je nutné rozšířit a ve větším množství zavádět výuku cizích jazyků, jejichž znalost je předpokladem nejen mobility studentů, ale i jejich uplatnění v reálném globalizovaném světě.

6. Stipendia

Česká republika garantuje ve svém ústavním pořádku právo na vzdělání pro každého bez rozdílu. Reálný život ale ne všem - i stejně nadaným - lidem umožňuje studovat za stejných materiálních a jiných podmínek. Společnost tedy musí podporovat studenty ze sociálně slabších vrstev společnosti a ulehčovat jim jejich situaci udělováním stipendií nebo úlev.

Nadaní a úspěšní studenti by měli být podporováni a motivováni ohodnocením své vynikající práce formou stipendií a odměn.

Studentská komora Rady vysokých škol

6. 2. 2004